

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Sendt per mail til: landbrugsstotte-geodata@lbst.dk, maddre@lbst.dk og smla@lbst.dk
Journalnummer: 21-1221-000005

Høring over udkast til vejledning om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed

Udkast til vejledning om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed er sendt i høring. Høringssvaret er udarbejdet med faglige input fra SEGES Innovation og Innovationscenter for Økologisk Landbrug. Landbrug & Fødevarer har følgende bemærkninger til høringen:

Helt overordnet byder Landbrug & Fødevarer ordningen for biodiversitet og bæredygtighed velkommen. Landbrug & Fødevarer er dog meget bekymret for, at der kun vil blive en relativt begrænset søgning til ordningen. Det skyldes dels, at priserne på produktionsafgrøder lige nu er høje og dels at mange landmænd lige nu ser det som en tilstrækkelig stor udfordring at få udlagt de arealer, der skal anvendes til opfyldelse af 4 pct. kravet under GLM 8. Det er helt afgørende at det sikres, at udnyttede midler ikke sendes tilbage til EU.

Som Landbrug & Fødevarer også tidligere har påpeget, at det derfor vigtigt, at ordningen tilpasses, så det også bliver muligt at give støtte til forskellige bæredygtige produktionstiltag, som gennemføres på bedriften. Landbrug & Fødevarer indgår gerne i en dialog med Landbrugsstyrelsen om dette.

Samspil med andre ordninger

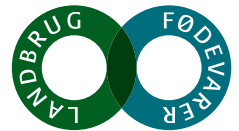
Landbrug & Fødevarer skal endvidere påpege behovet for, at der løbende ses på samspillet mellem ordningen biodiversitet og bæredygtighed og landdistriktsprogrammets tilskud til pleje af græs og naturarealer. Pleje-græsordningen er en helt central del af den danske naturforvaltning og er med til at sikre, at en række naturarealer holdes lysåbne til gavn for biodiversiteten. Det er vigtigt, at der ikke opstår en uhensigtsmæssig konkurrence mellem disse ordninger og det skal sikres, at formålet med de forskellige ordninger tilgodeses sideløbende således, at der fortsat er incitament til og mulighed for at fortsætte naturpleje med afgræsning på flest muligt arealer.

Helt generelt i forhold til ordningen, så er det ikke på dyrkningsfladen det er relevant at lave indsats der har en gavnlig effekt for de arter og levesteder som er sjældne og truede i det danske landskab.

Mulighed for afgræsning

Der fremgår af høringsbrevet, bekendtgørelse og vejledning, at der ikke må finde landbrugsmæssig produktion sted på de arealer, der indgår i bioordningen.

Da muligheden for afgræsning af arealer har en positiv effekt for biodiversiteten i langt de fleste tilfælde, forekommer det uhensigtsmæssigt, at der ikke gives mulighed for at have dyr gående på arealerne. Mulighed for ekstensiv afgræsning af arealerne bør være forenelig med de øvrige hensyn i landbrugspolitikken, og L&F skal derfor som tidligere opfordre Landbrugsstyrelsen til arbejde for, at afgræsning af alle arealer, der indgår i bioordningen, gøres mulig.

I forhold til muligheden for afgræsning af småbiotoper, der udgøres af mindst 75 pct. buske eller træer (§ 8, stk. 3, punkt 1) bør muligheden som anført ovenfor omfatte alle småbiotoper. Der fremgår endvidere af bestemmelsen, at det er en forudsætning af husdyrene har "adgang til mindst et andet areal". Denne betingelse er dog ikke nærmere beskrevet i vejledningen. Da det ikke ud fra bekendtgørelsesteksten er helt entydigt, hvordan dette krav skal forstås eller hvad der skal til for at leve op til det, bør det uddybes i vejledningen.

Beskrivelse af snitflader til national lovgivning skal uddybes yderligere

Det er vigtigt, at snitflader til overholdelse af national lovgivning beskrives mere grundigt i vejledningen, og at der angives præcise henvisninger til den lovgivning der beskrives.

I den forbindelse savner Landbrug & Fødevarer særligt en beskrivelse af, i hvilke tilfælde 1-års reglen i naturtypebekendtgørelsen vil være gældende for brak, småbiotoper m.v. Dette er lige nu fraværende i vejledningsteksten. I den forbindelse har Landbrug & Fødevarer et stort ønske om at se de skriftlige afklaringer, som Landbrugsstyrelsen har fået fra andre myndigheder vedrørende fortolkningen af regelsættet.

Overordnede bemærkninger vedr. biodiversitet:

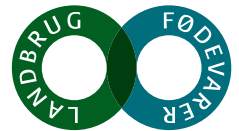
Den nye CAP-reform 2023-2027 fastsætter en række krav og muligheder i forhold til at sikre større naturindhold og mere biodiversitet i landbrugslandet. Landbrug & Fødevarer bakker op om behovet for at sikre mere natur og biodiversitet og har derfor også løbende arbejdet for, at der med de nye regler blev fastsat rammer, der gav landmændene mulighed for at udlægge arealer til naturformål.

Desværre må vi konstatere, at der med det endelige regelsæt er etableret et regime, der gør det meget vanskeligt for den enkelte landbruger at gennemskue både krav og muligheder i og med, at det ikke har været muligt at skabe ensartede regler i forhold til hvordan arealer kan udlægges til naturformål. Med reglerne i grundbetalingsordningerne, GLM8 kravet og bioordningen til biodiversitet og bæredygtighed fastsættes der forskellige regler i forhold til både størrelse og anvendelse af småbiotoper og andre elementer. Sideløbende med dette indeholder reglerne også en meget høj detaljeringsgrad og kompleksitet, der kan gøre det vanskeligt at overskue. Et eksempel på dette er kravene til hvor stor en del af en marks areal, der må være udlagt med småbiotoper, hvor der forskellige regler for alle tre regelsæt. Et andet eksempel er reglerne for markbrømmer, der er forskellige alt efter om en brømme udlægges på arealer med permanente afgrøder / græs eller andre arealer.

Resultatet er et samlet regelsæt, der er meget vanskeligt at overskue for både landmænd og konsulenter, og det kan sammen med et krav om mere eller mindre præcis indtegning af alle arealer, i sidste ende få den ærgerlige konsekvens at landmænd vælger ikke at udlægge arealer til natur og biodiversitet af frygt for underkendelse og sanktioner.

Landbrug & Fødevarer skal på denne baggrund på det kraftigste opfordre Landbrugsstyrelsen til løbende at se på muligheden for forenkling af regelsættet blandt andet gennem indhentning af praktiske erfaringer fra landmænd og rådgivere, således at der skabes et reelt incitament til at gøre en indsats for naturen i landbrugslandet.

Det bør også kraftigt overvejes i dialog med relevante interessenter at udarbejde tværgående vejledninger, der fx samler alle bestemmelser om småbiotoper eller andre former for tiltag der går på tværs af GLM 8, grundbetaling og bioordninger et sted, således at oplysningerne bliver let tilgængelige.

Side 10, afsnit 4.3.1 og afsnit 5.1 – arealer hvor der ikke kan søges tilskud

Afsnittet oplister de tilfælde hvor der ikke kan søges om tilskud under bioordningen.

Ingen steder på listen optræder arealer, der modtager støtte efter Miljøstyrelsens Klima-Lavbundsordning eller den nye ordning for engangserstatning, og som ikke er omfattet af bekendtgørelsens § 7, stk. 1, nr. 2 (de hidtil såkaldte 'artikel 32'-arealer).

Dette må betyde, at sådanne arealer, godt kan indgå i bioordningen til biodiversitet og bæredygtighed, hvis de er grundbetalingsberettigede jf. § 5.

Hvis dette er korrekt, vil det være hensigtsmæssigt, hvis dette specifikt beskrives i vejledningen, da det vil kunne have interesse for de lodsejere, der indgår i sådanne ordninger.

Side 10, afsnit 4.4 – størrelseskrav til markbræmmer

I afsnit 4.4 står det, at en markbræmme højst må udgøre op til 50 pct. af det samlede areal indenfor samme mark, men i tabel 4.1 står der, at markbræmmer skal være mellem 1 og 20 meter brede.

Det bør stå mere klart i teksten i afsnit 4.4 og afsnit 4.5.4, hvis der er krav til bredden på markbræmmen.

Side 11, afsnit 4.4.1 – højst 50 pct. af bedriftens samlede areal

Det foreslås, at der indsættes et eksempel, der beskriver hvordan de 50 pct. beregnes.

Side 11, lige inden afsnit 4.5 – forslag om sammenligningstabel

I vejledningen til flere af de andre bioordninger, fx bioordningen varieret planteproduktion, s. 11, er der indsat en tabel, der viser og sammenligner fradragessarealer under grundbetaling, ø-støtte og bio-ordningerne.

Landbrug & Fødevarer foreslår, at denne sammenligningstabel også indsættes i vejledningsteksten til biodiversitet og bæredygtighed. Fx lige inden afsnit 4.5.

Side 12, afsnit 4.5.1 – slåningsbrak

Det foreslås, at der indsættes en boks, der forklarer på hvilke tidspunkter man med fordel kan udføre slåning af arealerne til gavn for insekter, blomster, frøsætning m.v.

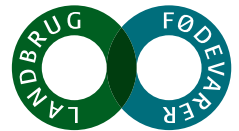
Side 13, afsnit 4.5.5 – størrelses- og placeringskrav for småbiotop

Det fremgår, at der skal være mindst 5 meter mellem småbiotoper. Landbrug & Fødevarer vil gerne spørge til hvordan dette spiller sammen med størrelseskrav til GLM-elementer i konditionalitetsbekendtgørelsen, § 15. Det fremgår her, at en gruppe af elementer kan bestå af flere forskellige typer af elementer, fx også markkrat.

Hvis en småbiotop fx ligger i tilknytning til et markkrat, kan biotopen da få tilskud til biodiversitet og bæredygtighed?

Side 13, afsnit 4.5.5 – småbiotop skal kunne skelnes tydeligt fra den tilstødende mark

Det fremgår at plantedækket skal være tydeligt forskelligt. Hvis småbiotopen ligger i fx en brakmark eller en græsmark er det vigtigt, at alene forskellen på højden af vegetationen kan adskille

småbiotopen fra resten af marken. Vegetationen på småbiotopen vil være uden landbrugsaktivitet, mens resten af marken skal overholde krav om årlig landbrugsaktivitet.

Afsnit 4.5.5 er langt og kan med fordel opdeles i nogle underafsnit, så læsevenligheden øges.

Side 15, afsnit 4.5.5.2 – brug af pesticider

Formuleringen i vejledningsteksten stemmer ikke overens med formuleringen i bekendtgørelsen, hvor det fremgår, at der godt må ske anvendelse af pesticider til selektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

Side 15, afsnit 4.5.5.3 – hvilke tiltag kan forbedre biodiversiteten

Halmballer er ikke nødvendigvis en fordel at nævne som eksempel på en måde at forbedre biodiversiteten, da det er langt bedre at fokusere på naturlige leve- og overvintringssteder. I stedet foreslås det, at der udarbejdes en selvstændig vejledning til tiltag for natur og biodiversitet for at sikre, at der ikke laves uhensigtsmæssige tiltag.

Side 16, afsnit 4.7.1 - hvornår kan der ændres på ansøgt areal og afgrødekode

Afsnit 3.4 er meget forvirrende og der står flere modsat rettede budskaber.

På den ene side står der, at det er muligt at trække marker ud af ansøgningen, reducere markens størrelse eller ændre afgrødekode indtil der er varslet kontrolbesøg, modtaget høringsbrev eller udbetalt tilskud. På den anden side står der, at det ikke er muligt at skifte afgrødekode efter ændringsfristen.

På den ene side står der, at ansøgningen kan trækkes tilbage på ethvert tidspunkt. På den anden side står der, at ansøgningen ikke kan trækkes tilbage efter den 25. oktober.

Det er vigtigt, at teksten præciseres, så det er klart, hvad ansøgeren skal og kan gøre på hvilke tidspunkter.

Side 17, afsnit 5.2 – erstatningsarealer

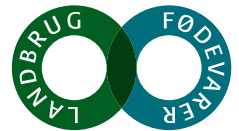
Det fremgår også af vejledningsteksten, at ansøgeren kan få en administrativ sanktion, hvis et areal, der er indmeldt under ordningen biodiversitet og bæredygtighed anvendes som erstatningsareal under GLM 8. Landbrug & Fødevarer finder det ikke rimeligt, at der kan pålægges administrative sanktioner under bioordningen, hvis et areal anvendes som erstatningsareal under GLM 8, og det ansøgte areal under ordningen derfor bliver reduceret. Normalt er det altid muligt at trække hele eller dele af et areal ud af en ansøgning uden administrative sanktioner, så længe ansøgningen til den konkrete ordning ikke er fx udtaget til kontrol. Derfor bør reglerne ændres, så det ikke kan udløse en administrativ sanktion, hvis et areal trækkes ud af ordningen for at blive brugt som erstatningsareal under GLM 8.

Side 18, afsnit 6 – kontrol og administrative sanktioner

Afsnittet er kun meget overordnet og generelt beskrevet. Det er vigtigt, at der konkret henvises præcist til de kriterier og forpligtelser der skal overholdes, og at der henvises til de afsnit, hvor de er beskrevet. Det fremgår i øvrigt heller ikke tydeligt af den resterende vejledningstekst, hvornår der er tale om hhv. kriterier og forpligtelser. Det foreslås, at der supplerende laves et bilag, hvor kriterier og forpligtelser beskrives i kort form.

Side 18, afsnit 6 – satellitkontrol

Det fremgår, at ordningen delvist vil blive kontrolleret via satellitkontrol.

Det foreslås, at det nævnes præcist hvilke forhold der kontrolleres per satellit og hvilke forhold, der kontrolleres ved en fysisk kontrol.

Derudover bemærker Landbrug & Fødevarer, at Miljø- og Fødevareklagenævnet i en nylig afgørelse (nr. 22/07759) vurderer, at der ikke er hjemmel til at afvise dokumentation, som ikke er indgivet via Landbrugsstyrelsens app. I afgørelsen konkluderes følgende:

- Der er hverken nationalt eller EU-retsligt hjemmelsgrundlag for at begrænse landbrugers bevisførelse til alene at kunne anvende Landbrugsstyrelsens app
- Det hører nemlig med som en del af Landbrugsstyrelsens sagsoplysningsforpligtelse (officialprincippet), at relevant *anden form for dokumentation* indsendt af landbruger også skal inddrages i sagsbehandlingen, så længe ægtheden af denne anden form for dokumentation ikke kan drages i tvivl.
- Selv om billedmaterialet i den pågældende sag ikke var georefererede, kunne de – ved at sammenholde og tolke dem med kort og luftfotos med genkendelige landskabs-elementer; hav, huse, veje - udgøre en passende visning.
- Indsendelse af anden form for dokumentation kan endda ske efter den fristangivelse, der er angivet i bekendtgørelsesgrundlaget, da det alene er en processuel forskrift, som giver Landbrugsstyrelsen hjemmel til at træffe en afgørelse uden at have modtaget svar på partshøringen. Nævnet finder på den baggrund, at fristen ikke i sig selv kan afskære klager fra at søge forholdet dokumenteret efterfølgende.

Landbrug & Fødevarer har mange gange tidligere påpeget, at det er nødvendigt, at Landbrugsstyrelsen godtager alle former for høringssvar og dokumentation, også i forbindelse med monitoreringskontrollen. I lyset af ovenstående afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet ønsker Landbrug & Fødevarer, at bekendtgørelse og vejledning justeres i overensstemmelse hermed.

Side 18, afsnit 6 – administrative sanktioner

De administrative sanktioner er slet ikke nævnt i afsnittet. Der bør være et kort afsnit om de administrative sanktioner, ligesom i en række af de andre vejledninger til bioordningerne.

Da ordningen forventes at blive omfattet af satellitkontrol, vil Landbrug & Fødevarer kraftigt opfordre til, at den administrative byrde for ansøgeren i forbindelse med gennemførelsen af denne kontrol holdes på et absolut minimum, og at der indgår et vejledningsaspekt i kontrollen.

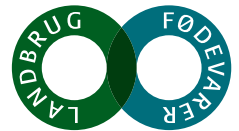
Det er også meget vigtigt, at sanktionsbestemmelserne afspejler, at ordningen kontrolleres per satellit. Dette er reelt en 100 pct. kontrol, og derfor er det ikke nødvendigt med sanktioner, der har en afskrækkende effekt. Dette er kun nødvendigt, hvis der er tale om stikprøvekontrol.

Eftersom det ikke er tydeligt i vejledning, hvornår der er tale om kriterier og forpligtelser for landmanden, er det ikke muligt konkret at kommentere på, om Landbrug & Fødevarer har ønsker til indførelse af vægtningskategorier for nogle af forpligtelserne.

Side 17, afsnit 6 – andre regler du skal kende

Vejledningens afsnit om svig med og misbrug af tilskud er upræcist og generelt formuleret. Der bør indsættes henvisninger til den relevante lovgivning.

I forhold til den konkrete tekst har Landbrug & Fødevarer følgende bemærkninger:

Det fremgår af afsnittet om svig med og misbrug af tilskud, at svig bl.a. defineres som "du lever ikke op til en oplysningspligt". Det er vel ikke i sig selv svig, hvis man ikke lever op til en oplysningspligt?

Det fremgår af vejledningen, at "du skal føre tilsyn med opgaver, som du som tilskudsmodtager får løst af en tredjepart, f.eks. en konsulent. Gør du ikke det, kan det få konsekvens for dit tilskud, selvom det ikke er dig, der har løst opgaven".

Hvilket lovgrundlag henvises der til her? Hvad er "konsekvens"? Er der med ny landbrugspolitik lavet om på den grundlæggende ansvarsfordeling mellem ansøger og konsulent? Hvad indebærer det helt præcist for ansøgeren, at vedkommende skal føre tilsyn med opgaver, som du får løst af fx en konsulent?

Ønske om velfungerende IT-systemer og hurtige udbetalinger

Sidst men ikke mindst vil Landbrug & Fødevarer gerne påpege, at det er vigtigt, at Landbrugsstyrelsens IT-systemer er indrettet på en måde, så det er enkelt at søge om tilskud fra denne ordning, og så det er let at danne sig et overblik over de ansøgte arealer i denne og andre ordninger. Det er vigtigt at systemerne har en god performance og kører uden fejl i ansøgningsperioden. Derudover er det nødvendigt med en hurtig og effektiv sagsbehandling, så det sikres, at ansøgerne får udbetalt støtte fra denne ordning allerede i december 2023.

Da høringsperioden er meget kort, vil vi forbeholde os ret til at sende supplerende bemærkninger til høringen efter høringsfristen. I er velkomne til at kontakte os, hvis I har uddybende spørgsmål.

Med venlig hilsen

Maria Skovager Østergaard
Chefkonsulent

Team EU

M +4527245627
E MSO@if.dk